

I N G E B L I K T

Van onbegrensd belang

Het moedertaalonderwijs: vijf voor twaalf? en *De letteren in de knel?* waren de weinig bemoedigende titels van twee Algemene Conferenties van de Nederlandse Taal en Letteren die in 1986 en 1987 aan het onderwijs van het Nederlands waren gewijd. De aanbevelingen die na deze conferenties geformuleerd werden, waren aanleiding voor de Nederlandse Taalunie om een Taakgroep Nederlands aan te stellen. Bedoeling hiervan was de aanbevelingen te vertalen in concrete voorstellen ter bevordering van de kwaliteit van het onderwijs. Eind 1992 verscheen het rapport van de Taakgroep onder de titel **Van onbegrensd belang: de staat van het onderwijs Nederlands in Nederland en Vlaanderen**. Dit nummer 37 in de reeks *Voorzetten* van de Nederlandse Taalunie telt 96 pagina's. In de eerste vier hoofdstukken worden respectievelijk de doelstellingen, de opbrengsten, het aanbod en de organisatorische context van het onderwijs Nederlands belicht. Hoofdstuk 5 vat de stand van zaken samen en formuleert een reeks aanbevelingen aan het adres van de Nederlandse en Vlaamse overheid, en de Nederlandse Taalunie.

Besteladres: Uitgeverij UGA, Stijn Streuvelsstraat 73, 8501 Kortrijk-Heule.

Nederlands van nu

Vorig jaar kondigde de redactie van het tijdschrift **Nederlands van nu** van de Vereniging Algemeen Nederlands (VAN) ingrijpende wijzigingen aan wat de vormgeving van haar blad betreft. De redactie heeft woord gehouden. Sinds 1993 wordt het aangeboden in A4-formaat, op niet-gebleekt papier en in een compleet vernieuwde, zeer fraai ogende lay-out. Niet alleen de opmaak is vernieuwd, ook de inhoud. "De doelstellingen zijn verruimd", zo staat in het editoriaal van het januarinummer, en ze kunnen in vier punten worden samengevat:

- vlot, helder en modern A.N. propageren en het taalgebruik in Vlaanderen verbeteren;
- de verdere ontwikkeling en verspreiding van een brede taalcultuur in Vlaanderen stimuleren;
- de lezer informeren over nieuwe publicaties op het gebied van de Nederlandse taal en over activiteiten i.v.m. taalzorg en taalbeheersing;
- een concrete band tot stand brengen tussen de VAN en haar leden, o.a. door een goede informatie over georganiseerde activiteiten.

Concreet uiten deze doelstellingen zich in nieuwe of vernieuwde rubrieken: *In gesprek met* (hier een interview met Louis Vanvelthoven),

Op de leestafel en Geknipt voor u (recensies), *VAN hier en daar* (prijzen en congressen), *Jongleren met taal* e.d. Er zit interessant leesvoer tussen. Bovendien staat het bijna archaïsch puristische van een vroegere rubriek als *Taalwenken* toch al wat meer op de achtergrond. En hoewel het tijdschrift nog (te) veel papier aan haar eerste doelstelling wijdt, hoop ik ten stelligste dat deze evolutie zich verder zal zetten, of zegt men voortzetten...?

Moer

Moer 1993/1 opent met een artikel van Piet-Hein van de Ven. In zijn visie is schrijven niet alleen een cognitief, maar ook een sociaal proces. Hij gaat in het artikel dan ook uitvoerig in op de interactie tussen schrijver en lezer. Ook bespreekt hij de consequenties van zijn benadering voor de kerndoelen, de toetsing en de didactiek. Het tweede artikel is van Ben van Wendel de Joode. Volgens hem is de woordenschatverwerving van leerlingen die van huis uit Nederlands spreken, een verwaarloosd aspect van het taalonderwijs. Hij demonstreert deze stelling aan de hand van enkele vakdidactische handboeken en schoolboeken, en pleit voor meer aandacht voor dit vakonderdeel. Op het Huygens College in Amsterdam zitten veel meertalige leerlingen. Om ervoor te zorgen dat al deze leerlingen een adequaat onderwijsaanbod krijgen, schreven Marie-Thérèse Serné en Anne van der Hout een methode Nederlands voor de basisvorming, bestemd voor meertalige klassen.

Spiegel

De twee hoofdartikels in **Spiegel 1992/3** zijn van de hand van Vlaamse auteurs. Rita Rymenans, Gino Leroy & Frans Daems brengen verslag uit over een peilingsonder-

zoek naar de functionele lees- en schrijfvaardigheid van de Vlaamse achttienjarigen. Lut Van Damme doet verslag van een onderzoek dat zij heeft uitgevoerd naar de band tussen het metalinguïstisch bewustzijn en het aanvankelijk leesproces.

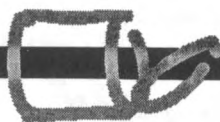
Lees- en schrijfonderwijs

Als negende in de reeks *Studie en Onderzoek* van het project Nederlands van de SLO verscheen in 1992 **Lees- en schrijfonderwijs: literatuuronderzoek en analyse kerndoelen en methoden** (133 p.). Het is het verslag van een vooronderzoek dat is verricht ten behoeve van het leerplan Communicatief Taalonderwijs voor het vak Nederlands in de basisvorming (zie het artikel van Helge Bonset in dit *Vonk*-nummer). In de eerste bijdrage wordt de feitelijke praktijk voor lezen en schrijven in de eerste drie jaren van het voortgezet onderwijs geschetst. Dan volgen drie hoofdstukken over de gewenste praktijk die door didactici, schoolboekauteurs en opstellers van kerndoelen wordt voorgesteld. Besluit: er gaapt een kloof tussen retoriek en praktijk. Hierop volgt de bespreking van zes methodes in het licht van de kerndoelen voor lezen en schrijven. In een nabeschuiving wordt nagegaan in hoeverre de besproken methodes de gesignaleerde kloof kunnen helpen overbruggen.

Besteladres: SLO, afdeling Verkoop, Postbus 2041, NL - 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 305.

Begrijpend lezen van informatieve teksten

Begrijpend lezen van informatieve teksten is een lesbundel die door de SLO in 1991 ontwikkeld werd om leesproblemen in de basisschool te voorkomen. Het is geen

complete leergang voor het lezen van informatieve teksten, maar een hulpmiddel om het leesonderwijs te verbeteren. De bundel bestaat uit twee delen: een handleiding voor de leerkracht, en vijftien voorbeeldlessen gericht op het ontwikkelen van leesstrategieën. De teksten die bij de lessen horen, zijn in bijlage op losse vellen kartonpapier opgenomen. De bundel telt 49 pagina's (plus 20 losse bijlagen) en kost 22 gulden.

Besteladres: SLO, afdeling Verkoop, Postbus 2041, NL - 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 305.

School en bibliotheek

Onlangs werden in Limburg twee onderzoeksrapporten gepubliceerd die de relatie tussen school en lezen belichten. **Schoolbibliotheekwerk in Limburg**, uitgevoerd door de Provinciale Centrale Openbare Bibliotheek, schetst de situatie van de schoolbibliotheek in het lager, secundair en hoger onderwijs van de provincie. Verder is een **Thema-onderzoek naar de ontwikkeling van de leescultuur in het basisonderwijs in Limburg** uitgevoerd door de inspectie basisonderwijs. De rapporten worden op **21 april 1993** uitvoerig toegelicht op een contact- en informatie-dag school en bibliotheek in het Limburgs Universitair Centrum in Diepenbeek.

Beide lijvige rapporten liggen ter inzage bij de *Provinciale Centrale Openbare Bibliotheek, Martelarenlaan 17, 3500 Hasselt, tel. 011/21.28.92.*

Belangstellenden kunnen op hetzelfde adres gratis een synthese van de rapporten aanvragen.

Klapper

Klapper, de opvolger van **Bib-krant**, is een gloednieuw tijdschrift over alles wat met (het bevorderen van) lezen en informatiegebruik te maken heeft. Binnenin het tijdschrift is er een uitneembaar katern van 20 p. met kinder- en jeugdboekrecensies, *Pluizer* genaamd.

Een jaargang telt vier nummers en kost 600 fr. voor individuen en 800 fr. voor organisaties. U kan vrijblijvend meer informatie aanvragen.

Besteladres: PLOB (Pluralistische Organisatie voor Bibliotheekgebruik), Tiensevest 142, 3000 Leuven, tel. 016/22.89.33.

Forum lezen

Forum lezen is een driemaandelijks tijdschrift over lezen in de breedste zin van het woord: lezen als communicatie- of cultuurvaardigheid, leesmoelijkheden en -stoornissen, leesonderricht en -onderzoek,... Een abonnement kost 200 fr.

Besteladres: International Reading Association, K. Goiris, Heihoekweg 34, 3191 Boortmeerbeek, tel. 016/81.58.18.

Theater

Het Centrum voor Onderwijsmedia van het Departement Onderwijs heeft twee nieuwe video's van 35 minuten met bijbehorend werkboek uitgegeven: **Theater, om te kijken moet je krabben** voor 8- tot 12-jarigen, en **Over toneelspelen** voor 15- tot 18-jarigen. Elk pakket kost 300 fr.

Besteladres: Departement Onderwijs, Centrum voor Onderwijsmedia, Koningsstraat 138, 1000 Brussel, tel. 02/211.42.11.

NICL-Overzichten

Jaarlijks geeft het Nationaal Informatie-Centrum Leermiddelen (NICL) overzichten uit van schriftelijke methodes en leermiddelen (ook woordenboeken en examens) voor het basisonderwijs en voor de verschillende vakgebieden in het voortgezet onderwijs. Bij elk leermiddel wordt naast de bibliografische referentie informatie gegeven over samenstelling, doelgroep en prijs. Van de meeste leermiddelen is ook een beknopte beschrijving toegevoegd. Het Overzicht Basis-onderwijs 1993 bevat ook informatie over leermiddelen voor Nederlands als tweede taal. In de Overzichten Voortgezet Onderwijs 1993 is voor het eerst een extra katern *basisvorming* opgenomen, waarin leermiddelen beschreven worden aan de hand van een aan de kerndoelen aangepast analysemodel.

Besteladres: NICL, afdeling Verkoop SLO, Postbus 2041, NL - 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 246 (NICL).

Jeugdboekengids

Jeugdboekengids 1992/10, het laatste nummer van de jaargang, bevat een uitgebreide bespreking van drie recent in het Nederlands vertaalde jeugdboeken van R. Swindells. "In *Een schim in de mist* krijgt het leven van anderhalve eeuw uit elkaar levende personages een extra dimensie wanneer zij aan elkaar gespiegeld worden; in *Hydra* zoekt de auteur in buitenaardse wezens de verklaring voor de geheimzinnige ringen in de korenvelden die in Engeland enkele jaren gelden wekenlang in de belangstelling stonden, en in *Kamer 13* sluit hij aan bij de grote belangstelling die jong en oud hebben voor griezelverhalen." R. Swindells is ook de auteur die op de achterkaft aan bod komt in een beknopte bio-bibliografie.

Jeugdboekengids 1993/1 opent met een uitvoerige bespreking van de sprookjesbundel *Hans Christiaan Andersen* in een bewerking van A. Van Hees, en een bespreking van *De hellekat* van Anne Fine, "een tienerroman die geheel in de lijn ligt van auteurs evolutie. Waar ze in de voorgaande boeken de gezinssituatie in het brandpunt plaatste, treedt nu onvoorwaardelijk de identiteitsstrijd van de kinderen op het voorplan."

Vervolgens wordt melding gemaakt van twee toegekende prijzen: de driejaarlijkse Prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor Jeugdliteratuur aan Ed Franck voor *Zomer zeventien* en de John Flandersprijs '92 aan Daisy Ver Boven voor *Mama na bana*.

Na de traditionele korte besprekingen volgt er nog een beknopte bio-bibliografie van H.C. Andersen.

Welwijs

De artikels in **Welwijs 1993/1** staan in het kader van de wisselwerking tussen onderwijs en welzijnswerk. Een eerste artikel behandelt de problematiek van de drugpreventie. Dan volgen er enkele kanttekeningen bij ouderavonden vanuit de lerarenpraktijk; een artikel over hoe ouders van BSO-leerlingen meer betrokken worden bij het schoolgebeuren; een bijdrage over een alternatieve vorm van oudercontact, nl. projectvoorstellingen, eveneens bedoeld voor ouders van BSO-leerlingen; en een bespreking van onderzoeksresultaten in verband met het schoollopen vanuit (semi-)residentiële voorzieningen. Tenslotte volgt een eerste evaluatie van het programma *Leefsleutel voor jongeren*, met aansluitend een praktijkvoorbeeld van leefsleutels in SM-Torhout. *Katern* bevat een onderzoek naar de mate waarin zowel jongens als meisjes onder druk komen te staan als gevolg van veranderende roolverwachtingen. *Welwijs* behandelt het canoniek recht en de participatie in het Katholiek Onderwijs.